

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Aspecte de drept comparat și drept internațional privind pedeapsa cu castrarea

Gribincea Vladislav · Thursday, September 20th, 2012

La 24 mai 2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 34, prin care a fost introdus art. 1041 al Codului penal. Aceasta a intrat în vigoare la 1 iulie 2012. Art. 1041 al Codului penal permite aplicarea, în calitate de măsură de siguranță, a castrării chimice față de persoanele condamnate pentru anumite infracțiuni sexuale.

Anterior, legea în cauză nu a fost promulgată de către Președintele Republicii Moldova, pe motiv de incompatibilitate cu tratatele internaționale la care a aderat Republica Moldova. Președintele a susținut că legea vine în contradicție directă și cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului, care prevede că nimeni nu poate fi supus torturii, nici unor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. Legea a intrat în vigoare după depășirea de către Parlament a veto-ului Președintelui.

Conceptul de castrare chimică

Castrarea chimică constă în administrarea unui medicament conceput pentru reducerea temporară a libidoului și activității sexuale, spre deosebire de castrarea chirurgicală, unde testiculele sau ovarele sunt extrase prin incizia corpului. Castrarea chimică presupune administrarea unor substanțe anti-androgene, cum ar fi cyproterone acetate sau depo-provera, care trebuie administrate sub formă de injecție la fiecare trei luni. În cazul în care este aplicat bărbăților, substanțele sus-menționate pot reduce controlul asupra nevoilor și fanteziilor sexuale, precum și capacitatea de excitare sexuală.

Efectele adverse sunt rare, dar unii utilizatori semnalizează creșteri ale țesutului adipos din organism și densitatea osoasă redusă, care cresc pe termen lung riscul de boli cardiovasculare și osteoporoză. Bărbății pot suferi efecte de „feminizare”, cum ar fi ginecomastia (dezvoltarea glandelor mamare la bărbăți mai mari decât normale), părul redus de pe corp și pierderea masei musculare.

Reglementări de drept comparat

Germania și Republica Cehă sunt singurele state membre ale UE care încă mai practică castrarea chirurgicală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni cu caracter sexual. În perioada 2000 – 2006, în Republica Cehă circa 300 de infractori care au comis infracțiuni cu caracter sexual au fost supuși castrării chirurgicale.

Germania: Legislația Germaniei permite castrarea chirurgicală încă din anul 1969, însă nu prevede castrarea chimică. Castrarea poate fi dispusă în scopul prevenirii comiterii infracțiunilor sexuale. Ea poate fi aplicată față de persoanele mai mari de 25 de ani și doar cu acordul lor. O comisie de experți, compusă din doi medici și un avocat, trebuie să aprobe măsura. Ea nu va fi aplicată în cazul în care poate avea efecte adverse disproporționate de grave fizice sau psihice. Potrivit statisticilor neoficiale, în 2010, numărul de castrări a fost mai mic de cinci. Din 2001, în Berlin, mai mult de jumătate din persoanele care au solicitat aplicarea castrării (cinci din nouă) au fost refuzați de comisie.

Chiar dacă este vorba de castrarea benevolă, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a criticat prevederile legislației germane, pe motiv că ar avea efecte fizice ireversibile și ar putea avea consecințe fizice și psihice serioase, castrarea chirurgicală nu este în conformitate cu standardele internaționale recunoscute și alte metode de prevenție au apărut între timp, nu există vreo garanție că nivelul de testosteron scade ca urmare a acesteia, iar argumentul cu privire la prevenție nu se bazează pe evaluări științifice. De asemenea, era contestabil faptul dacă acordul exprimat nu este viciat, având în vedere că unii condamnați ar putea percepe castrarea ca o metodă de a evita detenția pe o perioadă nedeterminată. **CPT a considerat castrarea chirurgicală drept tratament degradant și a solicitat sistarea aplicării acesteia și excluderea ei din legislație.**

Cât privește **castrarea chimică**, următoarele practici sunt relevante:

Portugalia: În 2008, Portugalia a implementat un program experimental de castrare chimică asupra a 30 de condamnați care și-au dat acordul de a participa în program. Datorită succeselor experimentului, programul urma să fie extins asupra altor penitenciare. Programul includea și componenta de reabilitare.

Polonia: La 5 noiembrie 2009, Seimul Polonez a adoptat o lege care permitea aplicarea castrării chimice pentru infractorii care au comis infracțiuni sexuale. Aceasta a intrat în vigoare la 8 iunie 2010. Potrivit acestei legi, oricine este găsit vinovat de violarea unui minor sub vârsta de 15 ani poate fi forțat de a urma terapia chimică și psihologică. Tratamentul medical nu este automat. El poate fi dispus de judecător în baza opiniilor a doi medici și a unui expert sexolog. Aparent, condamnatul nu poate solicita o expertiză independentă. Tratamentul medical este administrat indiferent de voința condamnatului.

CPT a criticat aceste prevederi în raportul său din anul 2011. El a recomandat aplicarea castrării chimice doar dacă: condamnatul consimte acest fapt și doar după ce lui îi sunt explicate consecințele tratamentului; sunt elaborate condiții în care tratamentul nu poate fi aplicat; are loc examinarea medicală înainte, pe durata tratamentului și după aplicarea tratamentului; există posibilitatea pentru condamnat de a fi consultat de un expert independent; există o evaluare regulată a tratamentului de către o autoritate medicală independentă; și dacă tratamentul este combinat cu psihoterapia și alte forme de consultanță pentru a preveni recidiva. De asemenea, CPT a menționat că castrarea chimică nu ar trebui să fie o condiție pentru eliberarea condamnaților pentru infracțiuni sexuale.

Slovacia: În Slovacia castrarea chimică nu este reglementată prin lege. Totuși, începând cu 2008, ea a fost aplicată cu acordul condamnaților. Regulile cu privire la aplicarea tratamentului nu sunt bine codificate. **CPT a făcut Slovaciei recomandări similare celor făcute Poloniei.**

Danemarca: În Danemarca castrarea chimică era aplicată cu acordul condamnatului încă în anul

1996. Administrarea tratamentului este autorizat? de o comisie, care în 2008 a refuzat aproape jum?tate din cereri. CPT a recomandat îmbun?t?irea modului de informare a condamna?ilor despre efectele adverse ale tratamentului, asigurarea faptului c? acordul este mereu exprimat liber ?i combinarea acestui tratament cu psihoterapia ?i alte forme de consultan?? pentru a preveni recidiva.

În iulie 2011, în Coreea de Sud a fost promulgat? o lege care permitea judec?torilor aplicarea castr?rii chimice pentru persoanele care au comis infrac?iuni cu caracter sexual împotriva copiilor sub vârsta de 16 ani. În octombrie 2011, Federa?ia Rus? a adoptat o lege prin care permitea castrarea chimic? pentru persoanele care au s?vâr?it infrac?iuni cu caracter sexual împotriva copiilor sub 14 ani, în baza unei expertize psihiatrice medico-legale. La 5 iunie 2012, Estonia a adoptat o lege care permite castrarea chimic? obligatorie pentru comiterea infrac?iunilor cu caracter sexual. Detalii despre aceste legi nu cunoa?tem.

Standardele CPT

CPT a constatat în raportul s?u în privin?a Germaniei men?ionat mai sus c? castrarea chirurgical? a condamna?ilor pentru comiterea infrac?iunilor sexuale reprezint? tratament degradant ?i a solicitat sistarea aplic?rii acesteia ?i modificarea legisla?iei în sensul excluderii ei.

CPT a constatat în rapoartele sale în privin?a Poloniei, Danemarcei ?i Slovaciei men?ionate mai sus c?, în principiu, castrarea chimic? a condamna?ilor pentru comiterea infrac?iunilor sexuale nu este contrar? Conven?iei Europene pentru prevenirea torturii si pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. Totu?i, acest tratament trebuie s? respecte urm?toarele condi?ii (a se vedea Rapoartele CPT în privin?a Poloniei ?i Slovaciei):

1. legisla?ia trebuie s? prevad? condi?iile în care tratamentul poate fi aplicat ?i cele în care tratamentul nu poate fi aplicat. Aplicarea automat? a castr?rii chimice în privin?a unor categorii de infrac?iuni este inacceptabil?. Decizia cu privire la aplicarea tratamentului urmeaz? a fi luat? în baza unei examin?ri individuale;
2. tratamentul urmeaz? a fi aplicat doar cu acordul condamnatului, iar acordul s? nu fie viciat. Pân? la exprimarea acordului, persoana trebuie informat? despre efectele adverse ale tratamentului. Ea trebuie s? poat? s?-?i retrag? consim??mântul în orice timp;
3. chiar dac? condamnatul este de acord, administrarea tratamentului urmeaz? a fi decis?, în urma unei examin?ri individuale, de o comisie din care s? fac? parte ?i medici
4. condamnatul urmeaz? a fi examinat medical prealabil, în timpul ?i dup? tratamentul administrat. De asemenea, el trebuie s? aib? acces la o consulta?ie medical? independent?. Evaluarea tratamentului urmeaz? a s? fie f?cut? de c?tre o autoritate medical? independent?;
5. pentru a preveni recidiva, tratamentul trebuie s? fie înso?it de psihoterapie ?i alte forme de consultan??. Consultan?a psihoterapeutic? ?i de alt? natur? trebuie s? continue ?i dup? finalizarea tratamentului medical;
6. castrarea chimic? nu trebuie s? fie o condi?ie pentru eliberarea condamna?ilor.

Conven?ia European? pentru Drepturile Omului

De?i CPT a constat c? castrarea chirurgical? a infractorilor reprezint? tratament degradant, Curtea European? a Drepturilor Omului (CtEDO) înc? nu a examinat această chestiune. Prin hot?rârea V.C. c. Slovaciei, din 8 noiembrie 2011, CtEDO a constatat o violare a art. 3 ?i 8 CEDO în ceea ce prive?te sterilizarea chirurgical? a unei femei de etnie rom? din motive de politic? social?. În

această hotărâre, CtEDO a subliniat principiile cu privire la sterilizarea chirurgicală. CtEDO nu s-a expus încă asupra castrării chimice.

Modificările introduse în Codul penal

Art. 1041 al Codului penal prevede că castrarea chimică se va aplica obligatoriu în cazurile prevăzute în alin. 2 și la discreția instanței în cazul alin. 3. În ambele cazuri tratamentul este aplicat forțat, adică fără consimțământul condamnatului. De asemenea, Codul penal nu menționează că castrarea chimică în temeiul alin. 3 este dispusă de judecător după consultarea medicilor și doar dacă aceștia recomandă măsura. Din aceste motive, castrarea prevăzută de art. 1041 alin. 2 și 3 al Codului penal nu este conformă standardelor CPT.

Alin. 4 al art. 1041 al Codului penal se referă la modul de aplicare a tratamentului. Potrivit acestuia, tratamentul se aplică în ultimele 3 luni de împlinire a pedepsei. CPT recomandă ca tratamentul să dureze atât pe perioada împlinirii pedepsei principale, cât și după împlinirea acesteia. Chiar dacă castrarea chimică ar fi aplicată cu acordul condamnatului și doar la recomandarea medicilor, având în vedere că prevederile legii penale nu pot fi interpretate prea extensiv, alin. 4 al art. 1041 al Codului penal ar putea crea dificultăți în implementarea adecvată a măsurii.

This entry was posted on Thursday, September 20th, 2012 at 9:45 am and is filed under [Noutăți, ???](#)

You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.